

sygn. akt IX Ka 12/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział IX Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Mirosław Wiśniewski (spr.)

Sędziowie : SO Barbara Plewińska

SO Aleksandra Nowicka

Protokolant : st. sekr. sąd. Katarzyna Kotarska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Toruniu Barbary Dryzner

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r.

sprawy przeciwko **R. G.** oskarżonemu z art. 233 § 1 kk i art. 234 kk, oraz art. 238 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez Prokuratora Rejonowego w Częstochowie

od wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu

z 16 października 2014 r. sygn. akt II K 570/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Grudziądzu.

sygn. akt: IX Ka 12/15

UZASADNIENIE

R. G. został oskarżony o to, że:

w dniu 10 października 2013r. w G., będąc pouczony o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, złożył zeznania, mające służyć za dowód

w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową

w C., o sygn. akt: (...), o przestępstwo z art. 270 § 1 kk i zeznał nieprawdę co do okoliczności przebiegu kontroli drogowej zaistniałej w dniu 22 października 2012r. w m. Ł., podając, że nie kierował w tym czasie samochodem osobowym marki M. (...) o nr rej. (...), gdyż pojazdem tym kierował wówczas P. C., a nadto, że podpisy na protokole przesłuchania go w charakterze sprawcy wykroczenia drogowego zostały podrobione i fałszywie oskarżył o popełnienie tych czynów P. C., wiedząc, że przestępstwa nie popełniono, ponieważ to on kierował pojazdem i dopuścił się wykroczenia drogowego, a podczas kontroli okazał swój dowód osobisty i złożył podpisy na protokole,

tj. o czyn z art. 233 § 1 kk i art. 234 kk oraz art. 238 kk przy zast. art. 11 § 2 kk.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu wyrokiem z dnia 16 października 2014r. w sprawie II K 570/14:

1. na mocy art. 66 § 1 kk i art. 67 § 1 kk warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego, na okres próby wynoszący 2 lata;
2. na mocy art. 67 § 2 kk oddał oskarżonego, na czas próby, pod dozór kuratora sądowego;

3. na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk zasądził, od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, świadczenie pieniężne w kwocie 2000 zł;

4. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 zł tytułem opłaty sądowej oraz 90 zł tytułem wydatków postępowania.

Od powyższego wyroku **apelację wniósł prokurator**, zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego.

Prokurator zarzucił zaskarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, poprzez uznanie, że w sprawie zachodzą podstawy do warunkowego umorzenia postępowania w stosunku do oskarżonego R. G. – w sytuacji, gdy prawidłowo poczynione ustalenia faktyczne, zwłaszcza dotyczące zamiaru sprawcy, jego motywacji, rodzaju i charakteru naruszonych przez niego dóbr prawnych oraz sposobu i okoliczności popełnienia zarzucanego mu czynu, prowadzą do wniosku, że zarówno wina, jak i społeczna szkodliwość czynu zarzucanego oskarżonemu R. G., jest znaczna, co powoduje, że w przedmiotowej sprawie brak jest przesłanek określonych w art. 66 § 1 kk do warunkowego umorzenia postępowania.

W związku z podniesionym zarzutem prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez prokuratora zasługuje na uwzględnienie.

Wyrokiem z dnia 16 października 2014r. Sąd Rejonowy warunkowo umorzył, na dwuletni okres próby, postępowanie karne toczące się przeciwko R. G., którego oskarżono o to, że w dniu 10 października 2013r. w G., po pouczeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, złożył zeznania, mające służyć za dowód w postępowaniu przygotowawczym, prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w C., o przestępstwo z art. 270 § 1 kk i zeznał nieprawdę co do okoliczności przebiegu kontroli drogowej zaistniałej w dniu 22 października 2012r.

w miejscowości Ł., podając, że nie kierował w tym czasie samochodem osobowym marki M. (...) o nr rej. (...), wskazując, że pojazdem tym kierował wówczas P. C.. Oskarżony zeznał także, że podpisy na protokole przesłuchania w charakterze sprawcy wykroczenia drogowego zostały podrobione i fałszywie oskarżył o popełnienie tych czynów P. C..

Przypomnieć należy, że instytucja warunkowego umorzenia postępowania, jako szczególny środek odpowiedzialności karnej, polega na warunkowym odstąpieniu od skazania i poddaniu sprawcy określonym obowiązkom próby.

Zastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania jest możliwe po spełnieniu szeregu przesłanek wskazanych w §1-3 art.66 kk, przy czym, do najistotniejszych, należy wymóg, aby wina sprawcy i społeczna szkodliwość czynu nie były znaczne.

Sąd Rejonowy, rozstrzygając sprawę, przyjął, że zachodzą wszystkie, przewidziane przez ustawodawcę, przesłanki umożliwiające zastosowanie wobec R. G. instytucji warunkowego umorzenia postępowania.

Rozstrzygnięcie Sądu nie może być, w powyższym kontekście, uznane za prawidłowe.

Stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy poczynił ustalenia faktyczne co do kwestii wskazujących na winę i stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego. Ocena ustalonych okoliczności została jednak dokonana przez ten Sąd w sposób błędny.

Ustawodawca w § 2 art. 115 kk wskazał na okoliczności, których analiza umożliwiła ustalenie oceny stopnia społecznej szkodliwości, wymieniając wśród nich w szczególności: rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, postać zamiaru, czy motywację sprawcy.

Zauważyć trzeba, że oskarżonemu zarzucono popełnienie trzech przestępstw – składania fałszywych zeznań, zawiadomienia o niepopelnionym przestępstwie oraz fałszywego oskarżenia innej osoby. Wszystkie, ze wskazanych przestępstw, skierowane są przeciwko wymiarowi sprawiedliwości. Podkreślenia wymaga, że w przypadku przestępstwa fałszywego oskarżenia, dodatkowym, szczególnym przedmiotem ochrony jest wolność jednostki przed fałszywym oskarżeniem.

Wskazać należy również na fakt, że oskarżony, po wszczęciu przeciw niemu postępowania karnego, nie przyznawał się do popełnienia zarzuconych mu czynów, czym spowodował konieczność podjęcia szeregu czynności, w szczególności zasięgnięcia opinii biegłego sądowego z zakresu ekspertyz dokumentów i pisma ręcznego. Oskarżony przyznał, że dopuścił się zarzuconych mu czynów, dopiero po stwierdzeniu przez biegłego, że podpis widniejący na protokole przesłuchania osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia z dnia 22 października 2012r. oraz podpis pod treścią pouczenia o prawach i obowiązkach osoby podejrzanej, jest nakreślony jego ręką. Takie zachowanie oskarżonego świadczy nie tylko o braku lojalności wobec organów postępowania, ale także o szczególnej uporczywości w tkwieniu w przestępczym zachowaniu. Stwierdzić należy, że, o ile taką postawę oskarżonego trzeba uznać za dopuszczalną, choćby w kontekście realizacji prawa do obrony, o tyle może ona niekorzystnie wpływać na sytuację procesową oskarżonego, np. w zakresie możliwości skorzystania przez niego z dobrodziejstw instytucji przewidzianych w Kodeksie karnym.

Rozważenia wymaga również kwestia motywacji oskarżonego. Sąd Rejonowy przyjął, że okolicznością, która pozytywnie wpływa na ocenę stopnia winy R. G., jest działanie przez niego w warunkach obawy o utratę prawa jazdy, wobec przekroczenia dopuszczalnego limitu punktów karnych, przy uwzględnieniu, że oskarżony prowadzi działalność gospodarczą. We wskazanym kontekście nie można uznać, by motywacja oskarżonego zasługiwała na aprobatę, zwłaszcza, gdy zważyć, że oskarżony, jako przedsiębiorca zatrudniający 18 pracowników i pozyskujący 95 % zamówień wykonywanych w ramach swej działalności z przetargów publicznych, winien był uznać, że konsekwencje płynące z przyjęcia mandatu karnego i uzyskanie punktów karnych w związku z popełnionym wykroczeniem, czy ewentualne rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie wniosku o ukaranie, pociągnie za sobą skutki znacznie mniej dotkliwe, zarówno dla niego samego, jak i dla innych osób, aniżeli, fałszywe oskarżenie niewinnej osoby o popełnienie przestępstwa.

Zauważyć należy, we wskazanym kontekście – odnoszącym się do motywacji wiodącej oskarżonym, odległość czasową między momentem skierowania przez niego zawiadomienia o niepopelnionym przestępstwie (15 lipca 2013r.), a złożeniem przez niego zeznań, wskazujących na P. C., jako jego sprawcę (10 października 2013r.). We wskazanym okresie oskarżony mógł rozważyć wskazane wyżej okoliczności i podjąć odpowiednie czynności, zmierzające do zakończenia postępowania wszczętego wskutek jego działań. R. G. zaś, chcąc potwierdzić zasadność prowadzonego postępowania, złożył nadto, przed organem prowadzącym postępowanie przygotowawcze, fałszywe zeznania.

Sąd meriti w uzasadnieniu wyroku zaakcentował, że oskarżony, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, obciążona spłatami rat leasingowych, zatrudniająca kilkunastu pracowników, w związku z pozyskiwaniem zleceń w trybie przetargów, nie może być osobą karaną, a co za tym idzie, skazanie R. G. za przypisane mu przestępstwa mogłoby pociągnąć za sobą skutki, nie tylko w odniesieniu do samego oskarżonego, ale i zatrudnianych przez niego osób. Trudno nie zgodzić się z takim stwierdzeniem. Zauważyć należy jednak, że okoliczności te nie mogą przesądzać o sposobie rozstrzygnięcia Sądu w zakresie przypisania oskarżonemu winy, czy ustalenia stopnia społecznej szkodliwości jego czynu. Posługując się tą drogą rozumowania należałoby przyjąć, że właściciel firmy zatrudniającej np. dwieście osób w ogóle nie powinien podlegać odpowiedzialności karnej, która końcowo mogłaby narazić te osoby na utratę pracy. Poza tym popełnienie czynu polegającego na złożeniu fałszywych zeznań, czy też zawiadomieniu o niepopelnionym przestępstwie samo w sobie podważa wiarygodność i rzetelność oskarżonego jako potencjalnego wykonawcę zamówień publicznych. Z

punktu widzenia interesu społecznego być może lepiej się stanie, gdy przedmiotowe prace wykonywać będą inne firmy, należące do właścicieli, którzy potrafią dostosować się do wymogów obowiązującego prawa.

Sąd Rejonowy, dokonując ustaleń faktycznych w sprawie, w zakresie winy i stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonego, winien także rozważyć potrzebę przesłuchania (a przynajmniej dokonania próby takiego przesłuchania) w charakterze świadka B. W., który był pasażerem w samochodzie prowadzonym przez oskarżonego w dniu 22 października 2012r., w momencie, gdy oskarżony został zatrzymany przez patrol policji. Świadek ten, przesłuchiwany po raz pierwszy zeznał, że był pasażerem w samochodzie prowadzonym przez kolegę (a nie przez właściciela firmy). W dniu 23 stycznia 2014r. B. W., po pouczeniu go przez organ dokonujący czynności w postępowaniu przygotowawczym o odpowiedzialności karnej grożącej za składanie fałszywych zeznań oraz o treści, m.in. 183 kpk, odmówił złożenia zeznań. Zeznania B. W. mogą pozwolić na zweryfikowanie wyjaśnień oskarżonego oraz przyczynić się do ustalenia właściwego sposobu reakcji karnej wobec R. G..

Sąd Rejonowy, orzekając o kosztach postępowania, winien mieć również na względzie koszty sporządzenia, na etapie postępowania przygotowawczego, opinii przez biegłego sądowego z zakresu badania pisma (do których nie odniósł się w zaskarżonym wyroku).

W związku z treścią zarzutów wskazanych w apelacji, Sąd uchylił zaskarżony wyrok w całości przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu w Grudziądzu do ponownego rozpoznania.